UNIVERSIDADE DE VIGO

Programa docente en créditos ECTS

CAMPUS :	OURENSE
DEPARTAMENTO :	HISTORIA, ARTE E XEOGRAFIA
CENTRO :	FACULTADE DE HISTORIA
TITULACIÓN :	LICENCIADO EN HISTORIA

CURSO :	2012-2013 (sen docencia)

ARQUEOLOXÍA XERAL

Código	102411402	**Tipo**	Troncal	**Curso**	4º	**Cuadrimestre**	1º	**Creditos**	4,5

Créditos Teoría	0	**Créditos Prácticas**	0	**Grupos Teoría**	0	**Grupos Prácticas**	0

Nome profesor/a	Créditos asignados (teoría)	Créditos asignados (prácticas)
Fermín Pérez Losada	0	0

Profesor/a(s) responsable(s)	Aprobación Departamento	Aprobación Centro
	Data Consello: 11-07-12	Data Xunta: 11-7-12
Asdo.: Fermín Pérez Losada	Asdo.: Montserrat Iglesias Gómez	Asdo.: Mª del Carmen Fdez. Contreras

FICHA DE ASIGNATURAS DA TITULACIÓN DE HISTORIA DA UNIVERSIDADE DE VIGO PARA GUÍA DOCENTE

EXPERIENCIA PILOTO DE CRÉDITOS EUROPEOS.

DATOS BÁSICOS DA ASIGNATURA

NOME: ARQUEOLOXÍA XERAL		
CÓDIGO: 102411402	**CURSO ACADÉMICO**: 4º	
TIPO (Troncal/Obrigatoria/Optativa/L.E.): Troncal	**DURACIÓN** (cuadrim./anual): cuadrimestral	
Créditos totais: 4,5	**Créditos teóricos**: 3	**Créditos prácticos**: 1,5
Correspondencia en horas ECTS: 113		
CICLO: 2º	**CURSO**: 4º	**CUADRIMESTRE**: 1º

DATOS BÁSICOS DO PROFESORADO

NOME (Profesor/a nº 1): Fermín Pérez Losada		
ÁREA: Arqueoloxía		
DEPARTAMENTO: Historia, Arte e Xeografía		
DESPACHO: Pav. 2, 1º piso, nº 29	**E-MAIL**: fermin@uvigo.es	**TFNO.**: 988 387268

TITORÍAS:

Por determinar en función dos horarios.

DATOS ESPECÍFICOS DA ASIGNATURA

1. DESCRITOR:

Concepto, definición e desenvolvemento histórico da Arqueoloxía como ciencia histórica. Especificidade e características do rexistro arqueolóxico e da metodoloxía arqueolóxica como medio de coñecemento histórico.

2. OBXECTIVOS:

2.1 XERAIS :

Introducción á Arqueoloxía como disciplina histórica específica na súa dimensión teórica e práctica. Explicación, comprensión e aplicación da metodoloxía arqueolóxica.

2.2 ESPECÍFICOS

A) Conceptuais

Conceptualización da Arqueoloxía como disciplina histórica específica e singular. Coñecemento das súas características, fontes e campos de acción.

Definición e caracterización do rexistro arqueolóxico.

Coñecemento e aplicación da metodoloxía arqueolóxica.

B) Competencias e habilidades

Competencia para recoñecer as capacidades do rexistro arqueolóxico como medio de coñecemento histórico.

Habilidade para identificar a cultura material do pasado e extraer a información histórica que contén.

Competencia para a aplicación práctica da metodoloxía arqueolóxica nas súas diversas fases e aspectos: prospección, escavación, analítica e interpretación.

3. METODOLOXÍA DOCENTE:

MATERIA SEN DOCENCIA. Consultar co profesor

As **sesións teóricas** consisten en clases maxistrais, con exposición oral do tema por parte do profesor complementado con abondoso material gráfico ou textual de apoio (textos, presentacións de power point, proxección de debuxos ou fotogramas, etc).

Non obstante, nestas clases de teoría se fomentará a participación activa do alumno mediante realización de preguntas, exposición de críticas ou aclaración de dúbidas.

As **sesións prácticas** tentarán no posible facer comprender dun xeito práctico e aplicado os contidos xerais expostos nas clases teóricas.

Consistirán 4 sesións de prácticas de laboratorio e 1 seminario, todos eles de 2 horas de duración.

Nas clases de laboratorio se realizarán diversas actividades prácticas, utilizando aparellos (ordenador, estereóscopo, teodolito, etc.) e manexando materiais (programas informáticos, cartografía, fotografía aérea, etc) propios da disciplina arqueolóxica. As clases prácticas previstas son as seguintes:

- PR1: Cartografía, Fotografía aérea e SIG`s aplicados á prospección arqueolóxica.
- PR2: Inventario e debuxo de materiais arqueolóxicos.
- PR3: Topografía de campo aplicada ás intervencións arqueolóxicas
- PR4: Planimetría/altimetría arqueolóxica, aplicacións informáticas para o rexistro arqueolóxico.

O Seminario estará dedicado á análise estratigráfica mediante a matriz de Harris, se realizarán varios casos prácticos; tamén se proporcionará ós alumnos un último caso práctico que deberá ser resolto por escrito e posteriormente entregado para a súa avaliación.

As **titorías colectivas** servirán esencialmente para resolver dúbidas, organizar contidos e preparar estratexias de estudio para afrontar a realización do exame final da asignatura.

4. MÓDULOS E TEMARIO DESENVOLVIDO:

TEMA 1.- Introducción á Arqueoloxía

Concepto e definicións. Ciencias afíns. Fontes complementarias. Campos de acción e especialización. O nacmento da arqueoloxía.

TEMA 2.- O rexistro arqueolóxico

Composición e características. Procesos de formación e conservación/destrucción.

TEMA 3.- O método arqueolóxico I. Prospección.
Traballos de gabinete e campo. Prospección aérea e xeofísica. Rexistro de datos. Arqueoloxía espacial.

TEMA 4.- O método arqueolóxico II. Escavación
Sistemas e estratexias de escavación. Técnicas e traballos de rexistro. Arqueoloxía subacuática. Arqueoloxía da arquitectura.

TEMA 5.- O método arqueolóxico III. Análise e Interpretación
Estratigrafía convencional e sistema Harris. Cronoloxía absoluta e relativa. Análitica de artefactos. Arqueoloxía paleoambiental e antropolóxica. Interpretación e reconstrucción histórica.

5. BIBLIOGRAFÍA:

5.1 XERAL

DOMINGO, I.; BURKE, H.; SMITH, C. (2007): *Manual de campo del Arqueólogo*, Ariel, Barcelona. OUR 902 /369
FRANKOVICH, R.; MANACORDA, D. Eds. (2001): *Diccionario de arqueología: temas, conceptos y métodos,* Crítica, Barcelona. OUR 902 /392; OUR 902 /52
FERNANDEZ MARTINEZ V. (1989): *Teoria y Método de la arqueologia*, Síntesis, Madrid (2º Ed. ampliada, 2000). OUR 902 /108; OUR 902 /22
GAMBLE, C. (2008): *Arqueología básica*, Ariel, Barcelona. OUR 902 /398
GUTIERREZ LLORET, S. (2001): *Arqueologia. Introduccion a la historia material de las sociedades* del *pasado*, Universidad, Alicante. OUR 902 /141
RENFREW, C.; BAHN P. (1993): *Arqueología. Teorías, Métodos y Práctica*, Akal, Madrid. OUR 902 /67
RENFREW, C.; BAHN P. (2008): *Arqueología. Conceptos clave*, Akal, Madrid. OUR 902 /385
ROSKAMS, S. (2002): *Teoría y práctica de la excavación*, Crítica, Barcelona. OUR 902 /232

5.2 ESPECÍFICA

ALCINA FRANCH, J. (1998): *Diccionario de arqueología*, Alianza, Madrid. OUR 902 /51
BAENA PREYSLER, J.; BLASCO BOSQUED, C.; QUESADA SANZ, F. (1999): *Los S.I.G. y el análisis espacial en arqueología*, Universidad Autónoma, Madrid. OUR 902 /14
BAHN, P.G. (1996): *Archaeology: a very short introduction*, Oxford University Press, Oxford. OUR 902 /76
BAHN, P.G. (1996): *The Cambridge illustrated history of archaeology*, Cambridge University Press, Cambridge. OUR 902 /66
BARKER, Ph. (1982): *Techniques of Archaeological Excavation*, London.
BARKER, Ph. (1986): *Understanding Archaeological Excavation*, London.
BATE, L. F. (1998): *El proceso de investigación en Arqueología*, Crítica, Barcelona. OUR 902 /7
BENDALA GALAN, M. (1991): *La Arqueologia*, Salvat, Madrid. OUR 902 /94
BROTHWELL, D. (1987): *Desenterrando huesos. La excavación. tratamiento y estudio* de *restos del esqueleto humano*, FCE, Méjico. OUR 902 /21
BROTHWELL, D. y HIGGS, E. (Coord.) (1980): *Ciencia en Arqueología*, FCE, Madrid. Depósito: OUR 15446
BROTHWELL, D. y POLLARD, A.M. (Eds.) (2001): *Handbook of archaeological sciences*, John Wiley & sons, Chichester. OUR 902 /53
BUXÓ, R. (1992): *Harris matrix : sistemes de registre en arqueología*, Pagés, Lleida. OUR 902 /36
BUXÓ, R. (1997): *Arqueología de las Plantas. La explotación económica de las semillas y los frutos en el marco mediterráneo de la Península Ibérica*, Crítica, Barcelona. OUR 902 /11
BUXÓ, R.; PIQUÉ, R. (2008): *Arqueobotánica : los usos de las plantas en la Península Ibérica*, Ariel, Barcelona. OUR 902 /386
CABALLERO ZOREDA, L. y ESCRIBANO VELASCO, C. (Eds.) (1996): *Arqueología de la Arquitectura. El método arqueológico aplicado al proceso de estudio y de intervención en edificios históricos*, Junata de Castilla y León, Valladolid. OUR 902 /128
CAMPILLO, D. (2001): *Introducción a la paleopatologia*, Bellaterra, Barcelona. OUR 902 /400
CAPEL MARTINEZ, J. (1999): *Arqueometría y arqueología*, Universidad, Granada. OUR 902 /1
CARANDINI, A. (1997): *Historias en la tierra. Manual de excavación arqueológica*, Crítica, Barcelona. OUR 902 /19CHAIX, L. y MENIEL, P. (2005): *Manual de Arqueozoología*, Ariel, Barcelona. OUR 902 /275
CLARKE, D. (1984): *Arqueología analítica*, Bellaterra, Barcelona. OUR 902 /8
CONOLLY, J.; LAKE, M. (2009): *Sistemas de información geográfica aplicados a la arqueología*, Bellaterra, Barcelona.
COSCI, M. (1988): *Fotointerpretazione archeologica : guide pratica per gli studenti : note introduttive*, Edizioni All'Insegna del Gioglio, Firenze. OUR 902 /104
DABAS, M. (1998): *La prospection*, Errance, París. OUR 902 /39
DANIEL, G. (1974): *Historia de la Arqueologia. De los Anticuarios a V. Gordon Childe*, Madrid. OUR 902 /60
DAVID, N. (2001): *Ethnoarcheology in action*, Cambridge University Press, Cambridge. OUR 902 /147

DAVIS, S. J. M. (1989): *La arqueología de los animales*, Bellaterra, Barcelona. OUR 902 /12
DE LA BANDERA ROMERO, M.L.; CHAVES TRISTAN, F. (1994): *Métodos analíticos y su aplicación a la arqueología*, Gráficas Sol, Écija. OUR 902 /136
DIAZ ANDREU, M. (2002): *Historia de la arqueología en España: estudios*, Ediciones Clásicas, Madrid. OUR 902 /230; OUR 902 /230(A)
DJINDJIAN, F. (1991): *Méthodes pour l'archéologie*, Armand Colin, París. OUR 902 /37
ELLIS, E. (Ed.) (2000): *Archaeological method and theory: an encyclopedia*, Garland Publishing, London. OUR 902 /32
EVIN, J. (1998): *Les Méthodes de datation en laboratoire*, Errance, París. OUR 902 /31
FAGAN, B.M.; BECK, C. (Eds.) (1996): *The Oxford companion to archaeology*, Oxford University Press, New York. OUR 902 /65
FELICI, E. (2002): *Archeologia subacquea : metodi, techniche e strumenti*, Libreria dello Stato, Roma. OUR 902 /261
FERNÁNDEZ MARTÍNEZ, V.M. (2005): *Una Arqueología crítica : ciencia, ética y política en la construcción del pasado*, Crítica, Barcelona. OUR 902 /288
GARCÍA SANJUAN, L. (2005): *Introducción al reconocimiento y análisis arqueológico del territorio*, Ariel, Barcelona. OUR 902 /253
GOLDBERG, P.; HOLLIDAY, V.T.; FERRING, C.R. (2001): *Earth sciences and archaeology*, Kluwer Academic/Plenum, New York. OUR 902 /47
GORDON CHILDE, V. (1989): *Introducción a la Arqueología*, Ariel, Barcelona. OUR 902 /71
GRAN-AYMERICH, E. (2001): *El nacimiento de la arqueología moderna 1798-1945*, Universidad, Zaragoza. OUR 902 /239
GRAU MIRA, I. (Ed.) (2006): *La Aplicación de los SIG en la arqueología del paisaje*, Universidad, Alicante. OUR 902 /389
HASEK,V. (1999): *Methodology of geophysical research in archaeology*, Archaeopress, Oxford. OUR 902 /33
HARRIS, E. C. (1991): *Principios de estratigráfica arqueológica*, Crítica, Barcelona. OUR 902 /104; OUR 902 /88(A)
KROLL, E.M.; PRICE, T.D. (1991): *The Interpretation of archaeological spatial patterning*, Plenum Press, New York. OUR 902 /75
LANGOUET, L.; GIOT, P.R. (1992): *La Datation du passe: la mesure du temps en archéologie*, GMPCA, Rennes. OUR 902 /41
MADEIRA, J.L. (2002): *O desenho na arqueologia*, Instituto de Arqueologia, Coimbra. OUR 902 /326
MANNONI, T.; GIANNICHEDDA, E. (2007): *Arqueología. Materias, objetos y producciones*, Ariel, Barcelona. OUR 902 /399
MASCHNER, H.D.G. y CHIPPINDALE, Ch. (Eds.) (2005): *Handbook of archaeological methods*, Altamira Press, Maryland. OUR 902 /301
MCINTOSH, J. (1987): *Guía práctica de arqueología*, Blume, Madrid. Depósito: OUR 31107
MEHRER, M.W.; WESCOTT, L. (Eds.) (2006): *GIS and archeological site location modeling*, Taylor & Francis, Boca Ratón. OUR 902 /313
MOBERG, C. A. (1987): *Introducción a la Arqueología*, Cátedra, Madrid. OUR 902 /77
MORA, G.; DIAZ ANDREU, M. (Eds.) (1997): *La Cristalización del pasado: génesis y desarrollo del marco institucional de la arqueología en España*, Universidad, Málaga. OUR 902 /114
MORO ABADIA, O. (2007): *Arqueología prehistórica e historia de la ciencia: hacia una historia crítica de la arqueología*, Bellaterra, Barcelona. OUR 902 /374
NIETO PRIETO, F. J. (1984): *Introducción a la Arqueología Subacuática*, CYMYS, Barcelona. OUR 902 /16
OREJAS SACO DEL VALLE, A. (1995): *Del "marco geográfico" a la arqueología del paisaje : la aportación de la fotografía aérea*, CSIC, Madrid. OUR 902 /17
ORTON, C., TYERS, P. y VINCE, A. (1997): *La cerámica en Arqueología*, Crítica, Barcelona. OUR 902 /23
PEREZ-CUADRADO MARTINEZ, S. (2008): *Manual básico de dibujo de materiales arqueológicos*, Tabularium, Murcia. OUR 902 /397
PESEZ, J.M. (2000): *L'Archéologie: mutations, missions, methods*, Nathan, París. OUR 902 /40
PICARRETA, F. y CERANDRO, G. (2000): *Manuale di aerofotografia archeologica. Metodologia, tecniche e applicazioni*, Edipuglia, Bari. OUR 902 /396
RAMOS SAINZ, M.L.; GONZALEZ URQUIJO, J.E.; BAENA PREYSLER, J. (Eds.) (2007): *Arqueología experimental en la Península Ibérica : investigación, didáctica y patrimonio*, Asociación Española de Arqueología Experimental, Santander. OUR 902 /390 OUR 902 /390(A) OUR 902 /390(B)
RENFREW, C.; ZUBROW, B.W. (Eds.) (1994): *The Ancient mind : elements of cognitive archaeology*, Cambridge University Press, Cambridge. OUR 902 /96
REYNOLDS, P. (1988): *Arqueologia experimental: una perspectiva de futur*, Eumo, Vic. OUR 902 /29
RIPOLL LOPEZ, G. (ed.) (1993): *Arqueología hoy*, UNED, Madrid. OUR 902 /27
RIQUELMO, M. *et alii* (1992): *Manual de prospección geofisica para arqueólogos*, Huelva.
RODÁ, I. (Ed.) (1992): *Ciencias, metodologías y técnicas aplicadas a la Arqueología*, Fundació La Caixa, Barcelona. OUR 902 /20
ROMERO MASIA, A.; ARIAS VILAS, F. (1995): *Diccionario de termos de arqueoloxía e prehistoria*, Ir Indo, Vigo. OUR 902 /49
SANCHEZ, A.; CAÑABATE, M.L. (1998): *Indicadores químicos para la arqueología*, Universidad, Jaén. OUR 902 /18
SHENNAN, S. (1992): *Arqueología cuantitativa*, Crítica, Barcelona. OUR 902 /135
STIEBING, W.H. (1994): *Uncovering the past: a history of archaeology*, Oxford University Press, New York. OUR 902 /116
VILA, A. (Coord.) (1991): *Arqueología. Nuevas tendencias*, CSIC, Madrid. OUR 902 /93
VOLPE, G. (Ed.) (1998): *Archeologia subacquea: come opera l'archeologo sott'acqua. Storia dalle acqua*, Edizione all'insegna del giglio, Firenze. OUR 902 /25
YRAVEDRA SAINZ DE LOS TERREROS, J. (2006): *Tafonomía aplicada a la arqueozoología*, UNED, Madrid. OUR 902 /353

Coa finalidade de complementa-la actividade docente na aula, outros materiais bibliográficos e documentais, así como anuncios, foros, etc...serán accesibles na páxina do programa TEM@ na dirección electrónica http://faitic.uvigo.es/ O acceso a este material é restrinxido ós alumnos

matriculados na materia.

6. CALENDARIO DE ORGANIZACIÓN DOCENTE SEMANAL (créditos ECTS)

ACTIVIDADES PRESENCIAIS (1º cuadrimestre)										CONTIDOS
TIPO DE ACTIVIDADES	**TEÓRICAS**	**DIRIXIDAS**				**AVALIACIÓN CONTINUA**		**EXAME FINAL E CORRECCIÓN**	**REVISIÓN EXAME FINAL**	TEMARIO
Segundo cuadrimestre	SESIÓNS TEÓRICAS	SESIÓNS PRÁCTICAS	SEMINARIOS (dirección de traballos)	VISITAS E OUTRAS ACTIVIDADES	TITORÍA COLECTIVA	BLOQUE TEMÁTICO	DATA	DATA *1	DATA	DESENVOL-VEMENTO
5-9 S										
12-16 S										
19-23 S										
26 S- 2 O										
3-7 O										
10-14 O										
17-21 O										
24-28 O										
31 O- 4 N										
7-11 N										
14-20 N										
21-25 N										
28 N-2 D										
5-9 D										
12-16 D										
19-23 D										

7.- VALORACIÓN DE CRÉDITOS ECTS.

Materia de 4,5 créditos ECTS = 113 horas de carga de traballo para o alumno/a
Total de horas presenciais: 38
- -Teóricas: 22 (Clase maxistral)
- -Dirixidas: 12 (Prácticas Laboratorio 8 h; Seminario 2 h; Titorías grupales 2 h.)
- -Avaliación: 4 (Exame 2 h; Corrección/revisión 2 h.)

Total de horas de traballo autónomo: 75

ACTIVIDADES	HORAS PRESENCIAIS	FACTOR[1]	HORAS DE TRABALLO AUTÓNOMO DO ALUMNO/A	TOTAL
Sesións teóricas				
Sesións prácticas				
Seminarios (dirección e exposición de traballos)				
Visitas e outras actividades				
Probas de avaliación continua				
Titorías				
Exame final				
Revisión de exames				
TOTAL				

[1] O factor fai referencia, nun cálculo aproximado e revisable no futuro, ás horas que o alumno/a necesita traballar para: preparar as sesións teóricas, as prácticas máis o esquema/resumo, os seminarios (recollida de material, elaboración e exposición dos traballos), as visitas ou outras actividades máis o resumo, as titorías, a avaliación continua e o exame final, de ser o caso.

8.- AVALIACIÓN

ASPECTO	CRITERIOS	INSTRUMENTO	PESO
Clases teóricas	• Asistencia • Grado de participación.	o Control de asistencia (clases teóricas e tutorías personalizadas). o Avaliación cualitativa (observación e notas do profesor) do grado de participación nas clases teóricas e tutorías.	10%
Clases prácticas e seminario	• Asistencia • Grado de participación e aproveitamento. • Entrega de pequenos traballos escritos.	o Control de asistencia (4 clases prácticas e 1 seminario). o Avaliación do grado de participación e aproveitamento das clases prácticas e seminarios (exposicións, preguntas, exercicios realizados, etc). o Avaliación da entrega de memoria de prácticas de laboratorio e exercicio práctico de estratigrafía (matriz de Harris).	30%
Proba de avaliación teórica	• Coñecemento e comprensión do temario exposto nas clases teóricas. • Capacidade de análise. Organización e coherencia da redacción escrita.	o Exame escrito.	60%

O exame escrito da proba de avaliación teórica é o mesmo que o da proba de avaliación final. Xa que logo, resulta obrigatorio para tódolos alumnos/as.

Para aprobar a asignatura (e poder facer media ponderada coas prácticas) é totalmente imprescindible obter unha nota igual ou superior ós 4 puntos no exame escrito. Tampouco poderán aprobar a asignatura aqueles alumnos/as que, tendo aprobado o exame, non teñan participado en ningunha práctica/seminario ou presentado traballo sustitutorio equivalente.

ARQUEOLOXÍA XERAL

Para aqueles alumnos/as que, por causa xustificada, non poidan asistir ás clases teóricas e/ou ás sesións prácticas (clases e seminarios) se establecen as seguintes probas de avaliación final:

- **Non se avalía a asistencia e participación nas clases teóricas, pasando o seu peso a incrementar o peso do exame escrito (70%).**
- **Tampouco se avalía a asistencia, participación e aproveitamento das clases prácticas, que serán conmutadas por traballos sustitutorios equivalentes.**

PROBAS DE AVALIACIÓN FINAL	CRITERIOS	PESO
• Exame escrito	o Coñecemento e comprensión do temario exposto nas clases teóricas. o Capacidade de análise. Organización e coherencia da redacción escrita.	**70%**
• Entrega dun e exercicio práctico de estratigrafía (matriz de Harris). • Entrega de catro traballos escritos (mínimo de 5 follas de texto) ou ensaios prácticos correspondentes ós contidos de cada unha das clases prácticas de laboratorio realizadas. Estes catro traballos poderán ser sustituídos por un único traballo de maior extensión (mínimo 20 follas de texto) dedicado a desenvolver en maior profundidade calquera dos contidos prácticos sinalados.	o Avaliación dos exercicio práctico de estratigrafía: ata 2 puntos. o Avaliación do(s) traballo(s) sustitutorio(s) das clases prácticas: ata 8 puntos (2 ptos. por cada traballo individual se fose o caso).	**30%**